

Analys och strategi

En del av projektet Framtidens
snabbcykelstråk

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2022
Miljö och samhällsbyggnad
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se
Text: William Schotte

Rapporten har tagits fram av Göteborgsregionen (GR) i samarbete med Viken Fylkeskommune. Arbetet har finansierats med stöd av Europeiska utvecklingsfonden, Interreg ÖKS och Västra Götalandsregionen

Innehåll

Förord	4
Inledning	5
Bakgrund	5
Genomförande.....	5
Slutsatser	5
Läshänvisningar	5
Resultat.....	6
Att få den drift och underhåll som faktiskt är upphandlad.....	6
Idéer för samarbete	6
Trafikmodeller som inkluderar cykelns fördelar.....	6
Idéer för samarbete	6

Förord

Projektet Framtidens snabbcykelstråk pågick under ett år med start i augusti 2021. I projektet undersöktes möjligheterna för samarbete mellan aktörer i Sverige, Norge och Danmark med fokus på snabbcykelstråk. Denna rapport är resultatet av en gemensam process över landsgränserna, för att hitta uppslag för framtida samarbeten. Vi kan konstatera att det finns många engagerade tjänstepersoner i de tre länderna som arbetar för att förbättra möjligheterna att cykla. Vi hoppas att rapporten ska mana till handling och inspirera fortsatt arbete. Vi vill också skicka med till dig som läser att du och din organisation sannolikt inte är ensam i de utmaningar du ser gällande snabbcykelstråk. Sträck ut handen – det finns mycket kunskap hos oss grannar!

William Schotte & Anna Gustafsson, projektledare
Göteborg 2022

Inledning

Bakgrund

I projektet Framtidens snabbcykelstråk har syftet varit att undersöka potentialen för samarbete mellan Sverige, Norge och Danmark inom cykel och snabbcykelstråk. Länderna har kommit olika långt och har olika förutsättningar att arbeta med frågan. Trots, eller tack vare det finns ett stort intresse av att lära av varandra. I maj 2021 arrangerades en workshop där aktörer från de tre länderna bjöds in att delta, med syfte att identifiera nyckelutmaningar för fortsatt arbete. Denna rapport är en sammanställning av workshopens resultat.

Genomförande

Deltagare i workshopen bjöds in baserat på representation från de tre länderna samt olika typer av aktörsrepresentation så som stat, region och kommun. Som underlag till workshopen användes rapporten [Snabbcykelstråk i planeringen och praktiken](#) som tagit fram inom ramarna för projektet.

Vid läsning av rapporten identifierades fem huvudsakliga teman med potential för samarbete: *drift och underhåll, finansieringsmodeller, utformningsstandarder, verktyg för beräkning av samhällsnytta, och uppföljning och utvärdering*. Utifrån dessa teman delades deltagarna in i grupper för en strukturerad brainstorming. Genom detta identifierades nyckelutmaningar som sedan prioriterades och utvecklades till projektidéer.

Slutsatser

Resultatet från workshopen visar att det finns mycket att göra för att komma vidare med genomförandet av framtidens snabbcykelstråk. En av de viktigaste slutsatserna är att statliga myndigheter, regioner och kommuner behöver arbeta tillsammans. En gynnsam utveckling av snabbcykelstråk är inte möjligt utan att alla förvaltningsnivåer är delaktiga.

Läshänvisningar

Nedan finns de utmaningar deltagarna prioriterade vid workshopen med tillhörande idéer för möjligt fortsatt arbete. Listan bör inte anses vara fullständig utan ses som en sammanställning av de diskussioner som fördes vid workshopen samt efterföljande analys. Idéerna som listas nedan bör ses som just idéer och flera av dem kan med fördel även inkludera akademiska perspektiv.

Resultat

Att få den drift och underhåll som faktiskt är upphandlad

Cykelvägar får inte samma uppmärksamhet som bilvägar, detta gäller även när det kommer till drift och underhåll. Ofta saknas en metodisk uppföljning vilket leder till att problem inte åtgärdas i tillräcklig mån. Man förlitar sig i hög grad på att klagomål från allmänheten kommer in i stället för att arbeta proaktivt. Inspektion görs i regel på distans via bil, körandes bredvid cykelbanan istället för att befinna sig på själva cykelbanan. Rätt utrustning för underhållsarbete kan även saknas hos driftleverantörer. Det kan även saknas kunskap om hur en lämplig kravställning för drift och underhåll bör se ut.

Idéer för samarbete

- Testa och utvärdera nya metoder för effektiv uppföljning av drift. Att befinna sig på cykelbanan vid inspektionstillfällen. Systematisk uppföljning av drift och underhåll för att kunna utvärdera huruvida upphandlad leverantör tillgodoser den service som avtalad.
- Testa och utvärdera nya underhållsmetoder. Exempelvis har sopsaltning testats på vissa håll som halkbekämpning. Bör för fler aktörer att anamma denna metod?
- Öka kunskapen om beställarrollen och lämplig kravställning av drift och underhåll. Vad är rätt nivå av drift och underhåll? Det är en fråga med hög grad av komplexitet där akademin kan ha goda inspel.

Trafikmodeller som inkluderar cykelns fördelar

De flesta modeller som används vid trafikplanering tar inte tillräcklig hänsyn till de aspekter som är cykelns främsta fördelar ur ett samhällsekonomiskt och välfärdsperspektiv. Närmiljö, klimatpåverkan, parkeringsutrymme, upplevelse och folkhälsa är alla viktiga aspekter som värdesätts utifrån hållbarhetsmål, men nedtonas i trafikplaneringen.

Idéer för samarbete

- Testa, utvärdera och utveckla modeller där värden kopplade till närmiljö, klimatpåverkan, parkeringsutrymme, upplevelse och folkhälsa.
- Jämföra vilka trafikmodeller som används i olika regioner och länder och analysera detta har bäring på cykelns plats i trafiksystemet.

Utvärdering av komfort, gestaltning och nöjdhet

Att utvärdera mjuka värden såsom upplevd komfort, gestaltning och användarnöjdhet är viktigt, då det är faktorer som spelar roll för i vilken mån cykelinfrastrukturen används. De flesta aktörer har dock ingen etablerad metodik för detta, vilket gör arbetet inkonsekvent och resurskrävande. I den danska huvudstadsregionen har man dock en etablerad metodik som aktörer i Sverige och Norge skulle kunna lära sig mycket av.

Idéer för samarbete

- Adaptera och testa de danska metoderna på ett antal utvalda aktörer i Sverige och Norge. Efter bearbetning och utvärdering av metoderna kan gemensamma riktlinjer för utvärdering av komfort, gestaltning och nöjdhet tas fram i respektive land.

Framtidens cykel och infrastruktur

Nya eldrivna transportmedel etableras snabbt och konkurrerar om samma plats trafikrummet som cykeln. Samtidigt breddas cykelns användningsområde, varutransport och cyklar blir snabbare och bredare. Vilka krav ställer detta på cykelinfrastrukturen?

Idéer för samarbete

- Ett praktiktäna forskningsprojekt, där trender kartläggs och diskuteras. Man skulle kunna arbeta utifrån ett antal scenarion, med olika antaganden om den fortsatta utvecklingen. En diskussion om vilken utveckling som anses önskvärd är också relevant att lyfta, och då involvera både tjänstemän, forskare och beslutsfattare. Om den typ av lätt mobilitet som cykelinfrastrukturen möjliggör är önskvärd, bör då denna typ av infrastruktur prioriteras högre?

Ansvarsfördelning mellan väghållare

Samarbetet mellan stat, region och kommun är avgörande då snabbcykelstråk passerar flera administrativa gränser och flera olika väghållare kan behöva involveras. Dessutom finns ett värde i att infrastruktur, vägvisning och andra attribut har samma standard för hela landet. Så ser det inte ut i dagsläget.

Idéer för samarbete

- Då alla tre länder står inför liknande utmaningar skulle ett parallellt arbete och kunskapsutbyte över landsgränserna kunna göras. En organisering som sker över gränserna för stat, region och kommun kan avhandla saker som exempelvis: gemensamma nationella riktlinjer för utformningsstandard, gemensamma rekommendationer för drift och underhåll, gemensamma riktlinjer för skyltning och vägvisning.